

Çanakkale Atletik GSK
Bilimin ışığı ile eğitim veriyoruz

Futbol ve Satranç Nasıl Bağdaşır

Rıza Baysal

riza_baysal@hotmail.com

Çocukluğumun sporu olan futbolu 10 yıl süre boyunca bir fiil yaptım. Başlangıcım ortaokulu okuduğum Almanya/Bremerhaven’da oldu. Orada iki farklı takımda oynadım ve Almanların futbolda ve sporda muazzam bir seviyede olduklarını yaşayarak deneyimledim. Satranç ise 13 yıldır aralıksız ilgilendiğim bir spor. Satranç spor mu diyenler genelde, o turnuva ortamında saatlerce yüksek konsantrasyon ile başka bir boyuta geçmenin ne olduğunu yaşamamış olanlar oluyorlar. Sporlar fiziksel ve beyin sporları olarak ikiye ayrılıyor. Doğrudur, futbol fiziksel bir spordur. Satranç da aslında bir nevi fiziksel bir spordur. Biraz önce söylediğim gibi saatlerce yerinden çok kısa aralıklarla sabırla oturmak da fiziksel olarak güçlü olmayı gerektiriyor. Bunun yanı sıra “sağlam kafa sağlam vücuttadır” güzel sözünü de düşünürsek dolaylı yönden satrancın bağdaşan bir tarafını daha fark etmiş oluruz. Bunun yanı sıra futbol da düşünsel bir spordur çünkü futbolcunun düşünmek için satranç oyuncusu gibi uzun vakti yoktur hatta çoğu zaman saliseler içinde karar verir. Bu da hızlı düşünen bir beyin yapısına işaret eder. Özellikle Modric, Kroos gibi oyuncular top kendilerine gelmeden birkaç hamle sonrasında hızlıca düşünen oyun kuruculardır.

Satrancın futbolla ilişkili olduğunu hep düşünmüşümdür. Örneğin ikisi de takım sporudur. Futbolda bir oyuncu takımı sürükleyebiliyor ama diğerleri olmadan o da bir hiç! Tıpkı satrançtaki vezirin durumu gibi. İşte bu yüzdendir ki vezir oyuna satrançta erken girmez. Bu satrançta açılışın ilkelerinden biridir. Çünkü vezir tek başına koca bir ordu karşısında rakip dikkatli olduğu sürece işe yaramaz. Bununla birlikte, vezir net bir şekilde satrançtaki en güçlü taşdır, hatta bunun göreceli olarak sayısal değeri de hesaplanmıştır. Vezir 9 gücündedir ona en yakın 5 gücünde olan kaledir, fil ve at 3 gücünde ve son olarak piyon 1 gücündedir. Bu sayıların bir önemi yoktur. Bu rakamlar sayesinde hangi taşın hangi taşa göre ne kadar güçlü olduğu kuramsal olarak ortaya konmuştur. Satrançtaki vezir neyse futbolda da Ronaldo, Messi gibi oyunculardır desek sanırım uygun bir benzetme olacaktır.

Satranç ve futbolun bağdaşan başka bir yönü ise ikisinin de bir strateji oyunu olmalarıdır. Strateji yakından ilgilendiğim bir konu. Belki de bu yüzdendir ki başkanı olduğum satranç kulübünün de adı Strateji Satranç Kulübü oldu. Öncelikle stratejinin TDK kelime anlamı ile başlarsak; ‘önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yolların ve uygulanan yöntemlerin tümü’ diye bir tanıma ulaşıyoruz. Bu tanım belki çok iyi bir şey canlandırmamış olabilir kafamızda çünkü strateji için birçok farklı tanım var. Farklı bir şekilde açıklamak gerekirse uzun vadeli bir plan yapıyorsunuz ve bu yolda işler istendiği gibi gitmediğinde önceden belirleyeceğiniz farklı yolları da ortaya belirlemektir. Yani kriz anlarına yönelik baştan profilaktik olarak önlem almak da stratejinin önemli bir parçasıdır. Ünlü marka danışmanı Ömer ŞENGÜLER strateji için şöyle bir örnek vermişti: ‘*Strateji, bir boksörün maç sırasında ağzının ortasına yumruğu yediğinde ne yapacağını bilmesidir*’.

Çanakkale Atletik GSK
Bilimin ışığı ile eğitim veriyoruz

Strateji aslında askeri bir terimdir. Kurtuluş savaşını düşündüğümüzde Başkomutanımız Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk stratejiyi iyi kurduğu için Eskişehir-Afyonkarahisar muharebesi kaybedilmiş olsa bile biz savaşı kazandık. Çünkü Atatürk'ün olumsuz sonuçları için de hazırlığı mevcuttu.

Öte yandan taktikler futbolun vazgeçilmez kazandıran öğeleridir. Satrancın da öyle. Katılmasam da satrancın %99'u taktiktir adında kabul gören bir söz bile taktiklerin önemini açıklar. Taktik ve stratejinin farkı sorusuna birçok cevap vardır. Taktik kısa vadeli, strateji ise uzun vadelidir. Strateji daha genel bir plan iken, taktik alt hedeflere ulaşmayı sağlayan etkinliklerdir. Ünlü satranç oyuncusu Tartakower'ın bu ayrıma farklı ve güzel açıklaması şöyledir; “*Taktik, yapacak bir şey varken ne yapılması gerektiğini bilmektir, strateji ise yapacak bir şey yokken ne yapmak gerektiğini bilmektir*”.

Futbol ve satrancın daha nice benzerlikleri olduğunu söyleyebilirim. Bu yazdıklarım ise bana göre en öne çıkanlardır. Bu harika ikiliyi aynı dönemde yapmak oldukça mümkündür. Bu satrancın pratik şekilde oynanabilmesinden kaynaklanır. İkisi de birbirine olumlu yönde katkı yaparlar. Yani satranç futbolu, futbol satrancı geliştirir diyebiliriz. Futbol ülkesi olduğumuz gibi, tıpkı güzel bir örnek olan Azerbaycan gibi satranç ülkesi de olmamız dileğiyle.

Çanakkale
05/05/2022